

Á leið móti einum heimi uttan avrættingar:

Mótburðir og vónir

Røða, sum Larry Cox, fyrrverandi vara-
aðalskrivari hjá Amnesty International,
helt á ráðstevnu, sum Amnesty Inter-
national skipaði fyri í Moskva tann 16.
september 1991, í sambandi við altjóða
stevnuna um trygd og samstarv í Europa.

Deyðarevsingin er tann
mest einræðiskenda revs-
ingin, ið hugsast kann.
Hvørja ferð ein menniskja
verður avrættað, er tað at
meta sum ein yvirlýsing
frá stjórnini um, at henn-
ara dómar eru fullkomnir,
og at hon hevur valdið og
rættin til, ikki bert at
revsa brotsverk, men til at
oyða — fullkomiliga og ó-
botandi — eitt mannalív.

Av tí at hetta valdið yv-
ir lívi og deyða er so ræð-
andi og avrætting av ein-
um menniskja so óbot-
andi, er einki lögð í, at
teir, sum gjøgnum søguna
hava stuðlað sitt ræði á
harðskap og ótta, hava
hildið so nógv um deyd-
arevsingina. Tað er heldur
einki lögð í, at tey lond,
sum í dag nýta hetta vald-
ið at drepa sambært lóg-
ini, ofta eru tey somu,
sum fremja onnur manna-
rættindabrot móti lógini.

Tað eigur ikki at undra,
at stríðið móti deydarevs-
ingini hevur verið nær
knýtt at stríðinum fyri
mannarættindum yvir-
hefur, og at vit seinastu
tíðina hava sæð mong
dømi um lond, ið eru
sloppin undan einaræði,
og sum beinanvegin hava
avsagt gálgan og skotlið-
ini.

Tað er einki lögð í tí
sterka sambandinum vit
sigggja millum samfeløg
við politiskum frælsi og
samfeløg, ið hava avsagt
deydarevsingina. Tað,
sum kann tykjast lögð,
eru undantøkini frá hesi
meginreglu.

Sjálvur búgvi eg í einum
samfelag, ið er eitt av
undantøkunum, USA —
eitt av teimum fáum fram-
komnu demokratiskum
samfeløgnum, har
stjórnin enn tekur fangar
av døgum. Tað er eitt
land, har virðingin fyri
einstaklingarættindum
hevur djúpar røtur, har
tað í hesi løtu sita eini
2.500 menniskju í deyd-
aklivum og bíða eftir at
verða gassað, brennd ella
eitrað til deyðis, eitt land,
ið byggir á lóg og rætt,
har landsins hægsti dóm-

stólur hevur sagt tað vera
loyvt at avrætta tilafturs-
komin og ung undir 18 ár,
og eitt land, har virkað
verður fyri at avmarka
ella heilt taka av appell-
møguleikar, sum, um tað
eydnast, fer at tryggja av-
rætting av fleiri fangum,
samstundis sum javnan
verður funnið fram til, at
teir vórðu dømdir til
deyða av órøttum.

Tað er sjálvandi eisini
eitt land, har nógv fólk
stríðast móti hesum
dráphugi — sakførarar,
ið arbeiða uttan løn fyri
teir fangar, ið eru ov fá-
tækir at gjalda teimum,
læknar, ið sýta fyri at
taka lut í teimum medi-
sinsku avrættingarhátt-
unum, ið summir statir
hava tikið upp, samfela-
gsfrøðingar, ið savna og
kunngerar tilfar, ið avdú-
kar sanna veruleikan um
deydarevsingina, tíðinda-
fólk, ið siga søguna um
ósekar fangar, ið bíða eftir
at verða avrættaðir og
vanlig fólk, ið skriva brev,
savna undirskriftir og
halda náttarvøkur at mót-
mæla avrættingunum.

Tey okkara, ið hava tik-
ið lut í hesi rørluni móti
almennu drápunum, hava
verið noydd at sanna
nakrar ódæmligar sann-
leikar og spyrja nakrar ør-
kymlandi spurningar.
Hvussu ber tað til, at so
nógvir amerikanarar
halda fast við eina manna-
gongd, sum fólk í alt fleiri
londum hava vent bakið
sum nyttuleysa, ómenn-
iskjansliga og ótolandi?
Hvussu ber tað til, at fólk,
sum eru fyri mannarætt-
indum, ímóti pining og
sum eru forfard tá tey
hoyra um lond, har stjórn-
in festir ravmagnsleiðing-
ar á fangar og setir
streym til at pina hesar
neyðar fangar, meðan tað
als ikki rinur við hesi
somu fólk, at stjórnin í
t.d. Florida festir leiðingar
á fangar og síðan setir
streym til inntil fangarnir
bókstaviliga verða stótkir
til deyða? Vit verða noydd
at spyrja, hvussu tað ber
til, at stjórnir vilja drepa

fólk, og hvi so nógv fólk
ynska hetta.

Eg veit ikki, um eg eri
førur fyri at svara hesum
spurningum í dag, men eg
haldi, at tað er týðningar-
mikið at royna — og at
halda fram við at royna —
ikki bert tí at svarini
kunnu hava týðning fyri
royndirnar at steðga
deydarevsingini í nógvum
londum, men eisini fyri at
royndirnar at verja
mannarættindi í øllum
londum. Tí próvgrundir-
nar, ið verða ferdar fram
alment í USA, til verju
fyri deydarevsingini, eru
eftir mínum tykki ikki

stórt ørvisi enn grundir-
nar, ið verða ferdar fram í
øðrum londum, um enn
ikki alment, fyri pining av
fangum og fongsling av
politiskum fangum. Og
skilja vit grundirnar —
tær veruligu grundirnar —
til at fólk í nøkrum
londum, eitt nú mínum
egna, krevja avrættingar,
fara vit kanska eisini at
skilja, hvi fólk í øðrum
londum tigandi góðtaka
ella stuðla pining og polit-
iskum fongslingum.

Amnesty International
er ímóti deydarevsing av
teirri grund, at hetta er
ein grundleggjandi ræðu-

lig, ómenniskjanslig og
mannminkandi revsing,
sum eisini er bannað sam-
bært yvirlýsing Sameindu
Tjóða um mannarættindi.
Tað er eisini sera sjáldan,
at nakar gongur beinleiðis
móti hesi grundgeving.
Tað er torført at føra
fram, at tað er ikki ræðu-
ligt at drepa fólk. Ein og
hver, sum hevur sæð eina
avrætting, ella sum av
álvara roynir at seta seg
inn í, hvussu tað man
kennast at fáa at vita, at
tú verður tikin av døgum
ávisan klokutíma, og síð-
an sita hjálparleysur og
bíða eftir tímanum, kann

ikki annað enn vátta tann
eyðsýnda ræðuleikan við
deydarevsingini, sama
hvussu hon verður sett í
verk.

Vanliga spilla fólk ikki
tíðina við at royna at
nokta fyri at tað er ræðu-
ligt at drepa fólk. Í staðin
royna tey at verja ræðu-
leikan. Og tær grundirnar,
ið verða ferdar fram, eru
tær somu, sum allar tíðir
hava verið nýttar til verju
fyri mannarættindabrot-
um.

Fyrsta verjugrundin
plagar at vera, at hóast
deydarevsing kanska er
ræðulig ella enntá ónd, er